

Σταχυολόγημα ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἁγίου Ἰσιδώρου Πηλουσιώτου

Τὰς ἀρετὰς τίμα, μὴ τὰς ἀμαρτίας. «Ἄνθρακες ἀνήφθησαν ἀπ’ αὐτοῦ» (Ψαλμὸς 17), δηλαδή οἱ ἅγιοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ (ἐπειδὴ ὁ Θεὸς πῦρ καταναλίσκον ἐστίν). Ὁ αἰὼν τῆς ζωῆς εἶναι τῶν ἀγώνων – μετανοίας, ὁ μέλλον αἰὼν εἶναι τῶν ἐπάθλων – στεφάνων.

Φαντασίες νυκτερινές γίνονται ἐκ τῶν συναντήσεων καὶ ὁμιλιῶν τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ καὶ ἐκ ῥαθυμίας. Οὐδὲν μεῖζον ἀγάπης, διὰ τὴν ὁποῖαν ὁ Θεὸς καὶ ἄνθρωπος ἔγινε καὶ ἕως θανάτου ὑπήκοος. Διὰ τοῦτο ἡ πρώτη κλῆσις τῶν ἀδελφῶν μαθητῶν (Ἀνδρέου καὶ Πέτρου), διὰ νὰ δείξη ὅτι πάντας τοὺς μαθητὰς ὁ Σωτὴρ, θέλει ἀδελφικῶς νὰ συνεργάζωνται.

Ὁ προφήτης Ἐλισσαῖος τὰ ὕδατα εἰς τὴν Ἱεριχώ, τὰ ὁποῖα ἐπέφεραν ἀτεκνίαν, με ἄλας ἐθεράπευσε. Τύπον ἔφερε τὰ ὕδατα πάσης τῆς ἀνθρωπότητος (ἄκαρπος ἀρετῶν ἦτο). Ἄλατα τύπον φέροντα τῆς διδασκαλίας τῶν ἀποστόλων, Ἐλισσαῖος δὲ τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ προφήτης Δανιὴλ δὲν κατεδικάσθη εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς με τοὺς Ἄνανιαν, Ἀζαρίαν καὶ Μισαήλ, διότι εἶχον αὐτὸν μετωνομάσει με τὸ ὄνομα τοῦ Βαβυλωνίου Θεοῦ Βαλτάσαρ. Κατὰ θεῖαν οἰκονομίαν δὲν ἦτο τότε ἐκεῖ, διὰ νὰ μὴ πιστεύσουν οἱ Βαβυλώνιοι ὅτι ἐθαυματούργησε ὁ ψευδοθεὸς αὐτῶν.

Τὴν συκὴν κατηράσθη ὁ Χριστός, ἵνα δείξη εἰς Ἰουδαίους ὅτι ἔχει δύναμιν τιμωρίας καὶ ὅτι συκὴ ἦτο τὸ ξύλον τῆς παραβάσεως τῶν πρωτοπλάστων.

Ὁ προφήτης Ἀμώς λέγει: « ὁ γυμνὸς φεύζεται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ». Τοῦτο συνέβη εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Πάθους τοῦ Χριστοῦ, φεύγων ἐκεῖνος με σινδόνα τυλιγμένος κ.λ.π. (Μάρκ. 14,52). Ἡ κεκρυμμένη διάνοια (τοῦ Ἀμώς 2,16) σημαίνει τῶν ἀμαρτιῶν καὶ φροντίδων ἐκτός, μηδὲν ἐμπόδιον ἔχοντα πρὸς πνευματικὴν ἀνάβασιν (δηλ. ἀγιότητα).

Σκανδαλίζεσαι με τὴν τιμὴν ἀγίων λειψάνων; Ἐρώτησον τοὺς θεραπευθέντας, μάθε τὰ θαύματα.

Ἡ κατὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος βλασφημία δὲν συγχωρεῖται ἐπειδὴ τὰ φαινόμενα ἔργα δηλ. θαύματα, ἀχαρίστους ἐλέγχουν τοὺς βλασφημοῦντας, οἱ Ἰουδαῖοι ἐν τῷ Βεελζεβούλ ἔλεγον ὅτι γίνονται ταῦτα.

Ὁ Κύριος εἶπε εἰς τὸν Ἰωάν. Πρόδρομον: «Ἄφες ἄρτι κ.λ.π.» ἐπειδὴ ἐκεῖνος οὐκ ἐτόλμα πρὸς βάπτισιν. Ἄφες ἄρτι...πτωχείας καιρός, συγκαταβάσεως θεσμός, λαμβάνω τὸ βάπτισμα. Οὐ χρειὰ νῦν τῆς Δεσποτικῆς ἐξουσίας, ἀλλὰ τῆς δουλικῆς εὐτελείας.

Ἄφες ἄρτι, φανερώνω τὴν εὐσπλαχνίαν, διὰ τὴν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων...λυτήριον (τὸ βάπτισμά Μου) τῆς ἀμαρτίας αὐτῶν καὶ σύμβολον τῆς ἀφθαρσίας αὐτῶν ἐν ἐμοί.

Ὁ ἐν τῷ Μωσαϊκῷ νόμῳ τέλειος, ὁ Ἰωάννης μικρότερος ἦτο τοῦ εἰς τὸν θάνατον Χριστοῦ βαπτισθέντος.

«Ἐν Σαββάτῳ, πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε». Λευϊτ. 23,3. Λατρείαν (λατρευτὸν) ἔργον τὴν δουλείαν ὀνομάζει. Οὐδὲν δουλοπρεπὲς ἔργον (ἁμαρτωλόν) κατὰ τὸ Σάββατον. Ἀνέσεως καὶ ἀφέσεως ἐστὶν αὐτὴ ἡ ἡμέρα μὲ εὐχάς, σωφροσύνην, ἐγκράτειαν, ἀλήθειαν, ἀγνείαν.

«Ὁλολυζέτω πίτυς (=πεῦκον), ὅτι πέπτωκε κέδρος» (Ζαχαρίας 11,2). Τῶν ἰσχυρῶν ἀνθρώπων (=ἐναρέτων) πιπτόντων, οἱ ἀσθενεῖς (=ἀδύναμοι πνευματικά) ἄς φοβηθοῦν καὶ νὰ προσέχουν.

Στρατιώτης, μὴ μάταιος ὀπλίτης θέλεις νὰ εἶσαι; Πρὸς νοητὸν πόλεμον ἀγωνίζου ψυχικῶς, τὴν ἀταξίαν σου (δηλ. τὰ διάφορα πάθη σου) πολέμησον.

«Ἐὰν μὴ περισσέυση ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλέον τῶν Γραμματέων κ.λ.π.» (Ματθ. 5,20) δὲν ὑπάρχει εἴσοδος εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Περίσσευμα τῆς δικαιοσύνης τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου εἶναι ἡ ἀκρίβεια τοῦ Εὐαγγελίου. Ὁ Νόμος τιμωρεῖ τὴν πρᾶξιν, τὸ Εὐαγγέλιον τὴν πρόθεσιν καὶ τὶς σκέψεις ἐξετάζει.

«Ἴσθι εὐνοῶν τῶν ἀντιδίκῳ σου « (Ματθ. 5,25). Ἀντίδικος εἶναι ἡ ὄρεξις τοῦ σώματος. Ὅδος εἶναι ἡ ζωὴ μας. Εὐνοία δὲ πρὸς τὸ σῶμα τὴν συναίσθησιν τῆς ἐπαναστάσεως λέγει, ὥστε προσέχοντες οὐδέποτε ἀνάξια τῆς ἄνω κλήσεως νὰ πράξωμε, διὰ νὰ μὴ καταδικαστοῦμε ἀπ' τὸν Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ Κρίσεως.

Ἑρμηνεῖα τῆς ἱερατικῆς ἐκφωνήσεως, << εἰρήνη πᾶσι >> καὶ ὁ λαός: « καὶ τῷ πνεύματί σου». Τοῦτο σημαίνει : Εἰρήνην μᾶς ἔδωσες Κύριε, τὴν μεταξὺ μας ὁμόνοιαν. Εἰρήνην δὲ δὸς ἡμῖν, τὴν πρὸς Σὲ ἀδιαίρετον ἔνωσιν, ἵνα τῷ Πνεύματί Σου εἰρηνεύοντες, ἀχώριστοι τῆς Ἀγάπης Σου ὑπάρχομε.

Ὁ Τίμιος Πρόδρομος ἐτρέφετο μὲ μέλι ἄγριον καὶ ἀκρίδες δηλ. κορυφὲς βοτανῶν ἢ φυτῶν.

«Ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἓν ἐσμεν» Οὐκ εἶπεν: «Ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἓν εἰμι, ἀλλὰ διὰ τῆς λέξεως «ἓν» τὴν κοινὴν οὐσίαν δηλώνει, τὸ δὲ «ἐσμεν» τὰς δύο ὑποστάσεις φανερώνει.

Ἐὰν θέλῃς Χριστὸν μιμήσασθαι, τὰ μεγάλα ἁμαρτήματα συγχώρησον αὐτῶν ποὺ σὲ ἀδικοῦν.

Οὐκ ἐθανάτωσε ὁ Θεὸς τὸν Ἡσαΐ ἁμαρτάνοντα, διότι ἐπρόκειτο νὰ γεννηθῆ ὁ Ἰώβ, ὁμοίως καὶ τὸν τελώνην Ματθαῖον διὰ νὰ μὴ ἐμποδίσῃ τὸ Εὐαγγέλιον. Οὐδὲ τοῦ Πέτρου ἐμπόδισε τὴν ἄρνησιν, διὰ νὰ εἶναι ὑπόδειγμα μετανοίας. Οὔτε τὸν διώκτην Σαῦλον, διὰ νὰ μὴ στερηθῆ ὁ κόσμος ὅλος τὸν Ἀπόστολον Παῦλον.

Τὰ ἀμετανόητα ζιζάνια – καρπὸν μετανοίας μὴ ἔχοντα, ἐτοιμάζουν ἑαυτοὺς διὰ τὸ αἰώνιον πῦρ.

Εἰς τὸ Ματθ. 13,48 τὰ καλὰ συνάγονται εἰς ἄγγη δηλ. αἰωνίους μονάς, τὰ δὲ κακὰ (ἄπιστοι, ἀμετανόητοι, αἰρετικοί) ἔξω βάλλονται (δηλ. εἰς κόλασιν).

« Ουαί ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις» (Ματθ. 24) δηλαδή ψυχές που ἐγκυμονοῦν τὸν Θεῖον φόβον καὶ δὲν τολμοῦν νὰ ὁμολογήσουν τὸν Χριστὸν καὶ τὴν ΠΙΣΤΙΝ.

«Τὶ βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν νεκρῶν;» (Α΄ Κορινθίους. 15,29). Τὴν φύσιν τῶν σωμάτων – λέγει – συγκρινομένην μὲ τὴν ἀθάνατον ψυχὴν. Ἡ σὰρξ ὑπόκειται εἰς φθοράν, ἡ ψυχὴ εἶναι ἀτελεύτητος. Βαπτίζομεθα ὑπὲρ τῶν νεκρῶν φύσει σωμάτων, πιστεύοντες ὅτι θὰ γίνουν καὶ αὐτὰ ἀφθαρτα εἰς τὴν ἄλλην (αἰώνιον) ζωὴν.

Ἡ Θεία Μετάληψις – λέγεται κοινωνία, διότι μᾶς χαρίζει τὴν ἔνωσιν μὲ τὸν Χριστὸν καὶ κοινωνοὺς ποιεῖ τῆς Βασιλείας Του.

«Σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος». Τοῦτο, τῶν δύο φύσεων σημαίνει τὴν ἔνωσιν, τὴν ὁποῖαν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, θεοπρεπῶς εἰς σωτηρίαν ἡμῶν ἐποίησεν.

«Πύλαι ἄδου» ἡ Γραφή ὀνομάζει τὰς τιμωρίας τῶν ἀθέων καὶ τὰς βλασφημίας τῶν αἰρέσεων.

«Ὁδοποιήσατε τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ δυσμῶν» [Ψαλμὸς 43, 5]. Ἀνατολὴ λέγεται ὁ Θεὸς ὡς αἴδιον Φῶς. Ἡ ἐπίβασις ἐπὶ δυσμῶν εἶναι μὲ τὴν σάρκωσιν, ἡ κοινωνία τῆς ἀνθρωπίνης πτωχείας (ἡ ὁποία ὁμοιάζει μὲ νύκτα συγκρινόμενη μὲ τὴν ἄνω λαμπρότητα).

Οἱ δύο ληστὲς (συσταυρούμενοι μὲ τὸν Χριστὸν), τοὺς δύο λαοὺς συμβολίζουν, τοὺς Ἰουδαίους καὶ τοὺς ἐξ ἔθνῶν.

Ἄρνησαι ἑαυτὸν, ἄρον τὸν Σταυρόν! Ὁ ἄπιστος οὐκ ἔχει τὸν νοῦν πρὸς τὰ μέλλοντα. Ἡ περιφρόνησον τὰ μάτια ἢ γυμνάσου πρὸς καρτερίαν διὰ νὰ ἔχῃς ὑπομονὴν ὅταν ταῦτα φύγουν. Κράτησον τὴν συμμετρίαν, ἡ ὁποία εἶναι καὶ μήτηρ ὑγείας καὶ νήψεως αἰτία.

«Δύο ἀλήθουςαι ἐν μυλῶνι, μία παραλαμβάνεται καὶ μία ἀφίεται» (Ματθ. 24). Ὁ μυλῶν εἶναι τὸ οἶκημα ποὺ στεγάζει τὸν μύλον. Μύλον νόησον τὴν παροῦσα ζωὴν. Ἀλήθουςαι τὰς διαφορὰς ἐν βίῳ λέγει π.χ. παρθενία, ἐγκράτεια, σωφροσύνη, φιλοξενία, οἱ ὁποῖες δὲν γίνονται ἀπ' ὅλους μὲ τὴν ἰδίαν γνώμην. Ἄλλος δι' Ἀγάπην Θεοῦ, ἄλλος διὰ ἐπίδειξιν, ἄλλος διὰ ἀμοιβήν. Οἱ ἀξίως τῆς χριστιανικῆς κλήσεως πολιτευόμενοι παραλαμβάνονται εἰς τὴν Βασιλείαν Θεοῦ, οἱ ἀνάξιοι πορεύονται εἰς κόλασιν αἰώνιον. Ἐὰν τις παρθενεύει καὶ ὑπερηφανεύεται, τοῦ μείζονος κατορθώματος τῆς ταπεινώσεως ἀστοχεῖ. Οὐ γὰρ ὁ παρθενεύων, ἀλλ' ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. Ἡ ἡμῶν ἀδικία, τῶν δαιμόνων ἐστὶ συμμαχία .

Αὐτὰ τὰ ὁποῖα δὲν θέλομε νὰ πάθωμε, αὐτὰ δὲν πρέπει νὰ πράττωμε...πόλεμον νόμιζε καὶ πίστευε τὸ στάδιον τῆς ἀσκήσεως. Νῆφε γρηγορῶν εἰς τὸν πόλεμον.

«Κλαῦσον ἐπὶ νεκρῶ, ὅτι ἐκλέλοιπε φῶς» (Ἐκκλησιαστής, 22,10). Νεκρὸς λόγῳ ἁμαρτιῶν, τοῦ μέλλοντος Φωτὸς ἀποτυχῶν. Κλαῦσον ἑαυτὸν!. Πρῶτον καλόν, τὸ θρηνεῖν ἑαυτὸν.

Μὲ φοβίζουσι τὰ ὑποδείγματα τῆς Γραφῆς. Ὁ Ἥλιος, τοὺς ἀμαρτάνοντας ἱερεῖς υἱοὺς του, οὐκ ἔσωφρόνισεν. Ὄταν ὁ Σαοὺλ ἐζήτησε ἐγγαστρίμυθον, ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωνάθαν οὐκ ἐμπόδισε αὐτόν, διὰ τοῦτο πρῶτος ἐφονεύθη εἰς τὴν μάχην ὁ Ἰωνάθαν.

«Ἰδοὺ ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος» (Ματθ. 23,37). Ἐπειδὴ, λέγει, οὐ δέχεσθε τὴν φιλανθρωπίαν, θὰ γνωρίσετε τὴν ἐξουσίαν διὰ τῆς τιμωρίας. Πάντα τὰ καινουργούμενα ἐξ ἀνθρώπων, συντόμως καταλύονται χωρὶς τὴν θεϊαν βοήθειαν. Καλὴ καὶ ἐπαινετὴ ἡ μετάνοια, ἀλλ' ὀλίγοις γίνεται δυνατὴ.

«Τρία ἐστὶν ἀδύνατά μοι νοῆσαι... ἴχνη ἀετοῦ πετομένου δηλ. ἡ Θεία φύσις τοῦ Υἱοῦ εἶναι ἀκατανόητος ἀπὸ ἀνθρώπους. «Ὀδὸν ὄφως ἐπὶ πέτρας» δηλ. ἀμαρτήματα ἐπὶ πέτρας (=εἰς Χριστόν) οὐχ εὐρέθησαν. Τρίβους πλοίου ἐν θαλάσῃ, λέγει, τοὺς ἀνερμηνεύτους τῆς σωτηρίας ἡμῶν τρόπους τῆς προνοίας Του. Ὀδὸν ἀνδρὸς ἐν νεότητι, λέγει, τὴν ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασιν καὶ τῆς φύσεως ἡμῶν εἰς ἀφθαρσίαν νεαζομένης (παροιμ. 30, 18-19). Ἐκείνην ζήτησον τὴν κατάστασιν τῶν δικαίων εἰς τὴν βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν.

Ὁ νόμος Μωϋσέως σκιὰν εἶχε τῶν μελλόντων ἀγαθῶν. Ποῖα ἀγαθὰ τῆς γῆς λέγει ὁ προφ. Ἡσαΐας 10,19; Τὰ ἐνταῦθα καλὰ λέγει, παιδαγωγεῖ τὴν ἀσθένειαν ἡμῶν, διὰ τῶν αἰσθητῶν χειραγωγεῖ πρὸς τὰ νοούμενα.

Τὸ ὄνομα τῆς σαρκὸς εἰς τὴν Γραφήν, ἄλλοτε σημαίνει τὴν φύσιν καὶ ἄλλοτε τὸ φρόνημα καὶ τὴν φθοράν. Παράδειγμα: «Τὸ πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστᾶ οὐκ ἔχει» (ἐδῶ διὰ τὴν φύσιν λέγει). Τὸ δέ: «Σὰρξ καὶ αἷμα δὲν κληρονομοῦν τὴν βασιλείαν Θεοῦ..», ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀμαρτωλὸ φρόνημα.

«Ὁ μάρτυς ἐν οὐρανῷ πιστός» λέγει ὁ Δαυίδ. Τὴν μετὰ σαρκὸς ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου προφητεύει ἐδῶ.

«Οὐκ εἶπεν ὁ Σωτὴρ ἐὰν τις σὲ ῥαπίσῃ εἰς τὴν δεξιὰν σιαγόνα φέρε γενναίως καὶ ὑπόμεινε (Τοῦτο καὶ κάποιοι φιλόσοφοι κατῶρθωσαν). Ἄλλ εἶπεν, καὶ τὴν ἄλλην σιαγόνα ἐτοίμη ἔχε πρὸς τὴν πληγὴν. Αὕτη ἡ λαμπρὰ νίκη. Τὸ μὲν γὰρ φιλόσοφον, τὸ δὲ οὐράνιον καὶ ὑπερφυσικόν. Ἐὰν ἐπιθυμῆς Βασιλείας Οὐρανῶν, διατὶ παραμένεις ἀνελεήμων;

Οὐκ ἀκοὰς τέρποντες, ἀλλὰ ψυχὰς φωτίζοντες. Σύμμετρος τῆς ἀρετῆς ὁ πόνος, ἵνα μὴ ἄμετρος ὁ τρόπος τῆς μεταβολῆς. Τὸ δένδρον τὸ πονηρὸν οὐ δύναται ποεῖν καρπὸν καλόν, ἀλλὰ δυνήσεται. Τὸ μὲν (δύναται) χρόνος εἶναι ἐνεστώσως... τὴν ῥαθυμίαν φανερώνει. Τὸ δυνήσεται, τὸ μέλλοντα χρόνον ὅπου ὁ φαῦλος μετανοεῖ. Βλέπε τὸν Ἄπ. Παῦλον, τὸν Πέτρον, τὸν Δαυίδ, τοὺς Νινευίτας...!!

Ἡ ἀμετανοησία εἶναι ὀλέθριον, ἡ δὲ ἀπόγνωσις ὀλεθριώτερον (= καταστρεπτικόν). Τὸ μὲν ἀπὸ ῥαθυμίας, τὸ δὲ ἀπὸ ἀσπλαχνίας φύεται.

Ὁ κόσμος οὐ χωρεῖ τὰ γραφόμενα τοῦ κόσμου, τὰ ὅποια δὲν ἔχουν καταγραφεῖ, οὐ μόνον διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὸ μέγεθος ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ὑπὲρ λόγον καὶ νοῦν. Ποῖος δύναται νὰ διηγηθῇ τῶν ἀγγέλων τὴν φύσιν, τὴν τάξιν, τὴν εὐκοσμίαν, τὴν Ἀγάπην, τὴν εἰρήνην; Οἱ μὲν

ἀπόστολοι αὐτά πού ἐχώρησαν ἔγραψαν... ὁ δὲ κόσμος οὐδὲ τὰ γραφέντα ἐχώρησεν. Ὁ φιλοχρήματος οὐκ ἐχώρησεν ἀκτημοσύνης λόγον, ὁ ἐμπαθῆς οὐκ ἐχώρησε περὶ σωφροσύνης. Ὁ πλεονέκτης περὶ δικαιοσύνης, ὁ ἄσπλαχνος οὐκ ἐχώρησε λόγον περὶ φιλανθρωπίας, οὐδὲ ὁ θυμώδης τὸν λόγον περὶ πραότητος. Κόσμον ὀνομάζει τὸν ὄχλον τυρβάζοντα περὶ τὰ κοσμικὰ καὶ γήινα, γιὰ τὸν ὁποῖον λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης (Ἰωάν. 1,10). « Καὶ ὁ κόσμος Αὐτὸν οὐκ ἔγνω». Οὐ χωρεῖ διὰ τὸν τόπον, ἀλλὰ διὰ τὸν τρόπον.

Καὶ ὁ διδάσκαλος, ὀφθαλμὸς εἶναι τῆς ἐκκλησίας. Ἐὰν εἶναι φωτεινὸς (ἐνάρετος) ἢ σκοτούς ἄξια πράττει, ἀναλόγως ὠφελοῦνται ἢ σκοτιζόνται τὰ λογικὰ πρόβατα. Μία γὰρ ἐστὶν ἀρετὴ, τὸ ἄτοπον φεύγειν αἰεὶ.

Ἐρωτοῦν ἐὰν εἶναι πάντα δυνατὰ εἰς τὸν Θεόν. Ἀποκρινόμεθα: Τὰ πρόποντα Αὐτῷ καὶ πᾶσα ἀνωφελῆς ζήτησις λύεται. Δύναται μὲν πάντα, βούλεται δὲ τὰ ἄριστα. Οὐ γὰρ βία καὶ τυραννίδι ἢ σωτηρία κατασκευάζεται, ἀλλ' ἐλευθέρως. Διὰ τοῦτο ἕκαστος τῆς σωτηρίας του εἶναι ὑπεύθυνος... ὥστε καὶ οἱ στεφανούμενοι καὶ οἱ τιμωρούμενοι δικαίως ἀπολαμβάνουν ὅ,τι ἐξέλεξαν. Ἔχε ἐλεήμονα ψυχὴν, τότε ἔχεις πηγὴν ὅπου πάντα τὰ καλὰ ἀναβλύζουν. Ὁ ἀπ. Παῦλος Α΄ Κορινθίους 15,20 λέγει: Ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος... μὴ ὢν ἄνομος Θεῷ, ἀλλ' ἔνομος Χριστῷ. Δηλ. ἐγένετο ὡς Ἰουδαῖος ὅταν εἰς τὸν ναὸν ἤγγισε ἑαυτὸν καὶ ἔθυσεν. Ὅταν ἐποίησε περιτομὴν εἰς τὸν Τιμόθεον, διὰ τὸ κηρύξει εἰς Ἰουδαίους. Δὲν εἶπεν Ἰουδαῖος, ἀλλ' ὡς Ἰουδαῖος. Ἐγένετο ὡς ἄνομος ὅταν εἰς Ἀθηναίους ὠμίλησε ἀρξάμενος «ἀπ' τῷ ἀγνώστῳ Θεῷ» καὶ ὄχι ἀπὸ προφητῶν. Οὐκ ἄνομος διὰ τὸν παλαιὸν νόμον, ἀλλὰ καὶ ἔνομος κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον. Οὐκ ἐμοίχευσε διὰ τὸν νόμον, ἀλλ' οὔτε εἶδε ἀκολάστως γυναῖκα διὰ τὸ Εὐαγγέλιον. Οὐκ ἐφόνευσε διὰ τὸν φόβον, ἀλλὰ καὶ ὀργῆς ἐκράτησε διὰ τὸν πόθον.

Ἡ γλῶσσα πῦρ φλογίζουσα ὅλον τὸ σῶμα (λέγει ὁ Ἀπ. Ἰάκωβος ὁ ἀδελφός Θεός) καὶ σπιλοῦσα τὸν τροχὸν τῆς ζωῆς. Ἐδῶ ὁ ἀπόστολος τὴν προαίρεσιν αἰτιᾶται καὶ προπέτειαν ἀναστέλλει. Ὅτι δὲ τροχὸν τὸν χρόνον ἐκάλεσε διὰ τὸ κυκλικὸν σχῆμα, λέγει ὁ Δαυὶδ: «Εὐλογήσεις Κύριε τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός Σου» (Στέφανον λέγει τὸν χρόνον διὰ τὸ κυκλικὸν του σχῆμα).

Ἐκ τῆς ἡμετέρας ῥαθυμίας ὁ διάβολος ἔχει τὰς ἀφορμὰς τῆς ἐξουσίας. Θρασύνεται ὁ διάβολος, πολεμεῖ ἡμᾶς.. νήψωμεν, ζητήσωμεν τὴν θεῖαν βοήθειαν καὶ νικήσωμεν. Ἐὰν δὲν πράττωμεν οὕτω καὶ τὸν Χριστὸν προδίδομεν, ἑαυτοὺς νὰ κατηγορήσωμεν καὶ ὄχι τὴν δύναμιν τοῦ διαβόλου, τὴν ὁποῖαν ὁ Σωτὴρ ἔσβεσεν, ἢ δὲ ῥαθυμία ἡμῶν ηὔξησεν.

Εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας στεφανοῦται ὁ νικητὴς. Εἰς τοὺς κατὰ Χριστὸν ἀγῶνας ἀντίθετος εἶναι ὁ νόμος τῶν στεφάνων. Ὁ πληττόμενος (ὁ ὑπομένων, ὁ πάσχων) στεφανοῦται καὶ ὄχι ὁ πλήττων. Ὁ τρόπος τῆς νίκης ποιεῖ τὸ θαῦμα μέγιστον. Μακάριοι οἱ πορευόμενοι ἀπὸ πόνων εἰς ἀνάπαυσιν καὶ ὄχι ἀπὸ ἡδονῆς εἰς τιμωρίαν.

Ἡ φρόνησις μὲ τὴν ἀπλότητα ἐνωθεῖσα, θαυμαστὴν ἀρετὴν ἀποτελεῖ. Ἐὰν χωρισθοῦν, ἢ μὲν καταλήγει εἰς πονηρίαν, ἢ δὲ εἰς μωρίαν. Οὐ γὰρ ἐστὶν ἐν τοῖς ἀλόγοις ζῴοις φρόνησις μετὰ ἀπλότητος, διὰ τοῦτο λέγει: «Γίνεσθε φρόνιμοι ὡς ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς περὶ σκευὰς». Οὐ κατὰ πάντα τὸ παράδειγμα λαμβάνεται, ἀλλ' ἐκ μέρους.

Δηλαδή ούχ ἵνα τὸ κακοποιὸν καὶ θανατηφόρον τοῦ ὄφως μιμηθῶμεν. Κακίζονται οἱ Ἰουδαῖοι διὰ τὸ ὑπουλον καὶ δολερὸν ὡς ὄφεις καὶ ἔχιδνες, ἀλλὰ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον (δηλαδή πᾶσαν κακίαν) νὰ φύγωμεν καὶ τὴν πίστιν ὅπως ὁ ὄφεις τὴν κεφαλὴν, φυλάξωμεν. Λέοντα λέγει ἡ Γραφή τὸν Χριστὸν καὶ τὸν δίκαιον καὶ τὸν διάβολον, ἀλλ' οὐ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. Ὁ Χριστὸς διὰ τὸ βασιλικὸν καὶ ἀήτητον, ὁ δίκαιος διὰ τὸ ἄφοβον, ὁ δὲ διάβολος διὰ τὸ θηριῶδες καὶ αἰμοβόρον.

Ἐὰν αἱματηρὲς θυσίαι ζῶων ἀνεχόταν ὁ Θεὸς διὰ τὴν νηπιότητα τῶν Ἰουδαίων, τί θαυμάζεις ἐὰν ὕμνους μὲ ψαλτήριον καὶ κιθάρα κλπ. ἐπέτρεψε; Μὲ τὰ μουσικὰ ὄργανα καὶ ψαλμοὺς ἡ λύπη πραῦνει, ὁ θυμὸς ἡρεμεῖ... ἡ ψυχὴ γαληνεύει... ψυχῆς ἀγνῆς οὐχ εὐρίσκει καταλληλότερον τόπον ὁ Θεός, διὰ τοῦτο λέγει: «Ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω».

Οὐ γὰρ ἐνταῦθα ἡ ἀνταπόδοσις τῶν κόπων τῆς μετανοίας... μὴ ζητῶμεν ἐν καιρῷ τῶν ἀγώνων τὴν ἄνεσιν. Οἱ πάντες ὄχι σ' ὅσα λέγομεν, ἀλλὰ σὲ ὅτι πράττομεν προσέχουν. Ἐχει ἡ ἀρετὴ ὄχι μόνον μισθὸν ἀλλὰ καὶ στέφανον καὶ δόξαν. Μείζων ἔσται ὁ μισθός, τῷ μὴ διὰ μισθὸν ποιοῦντι.

Ὁ μὲν διάβολος ἐρεθίζει εἰς ἔχθραν, διεγείρει εἰς κατηγορίας, κατασκευάζει μνησικακίαν, ὁ δὲ μετανοῶν στεφανοῦται. Ἡ κακία διὰ τῶν ἔργων, μὲ τὸν Μωσαϊκὸν νόμον ἐτιμωρεῖτο, ἡ δὲ νοουμένη κακία διὰ τοῦ Εὐαγγελίου ἀνεστάλη. Τότε τῇ χειρὶ, νῦν τῇ ψυχῇ ἐνομοθετήθη.

Τὸ ἄθροισμα τῶν ἀγίων τὸ ἐξ ὀρθῆς πίστεως καὶ πολιτείας ἀρίστης ἀποτελούμενον, Ἐκκλησία ἐστί.

«Πένητα οὐκ ἐλεήσεις ἐν κρίσει» (Ἐξοδος 23,3). Δηλαδή ἡ πενία ὅταν ἀτιμάσῃ τὴν ἰκεσίαν καὶ στραφεῖ εἰς κατηγορίαν καὶ τὴν συμφορὰν εἰς φιλοπραγμοσύνην χρησιμοποιεῖ καὶ κατηγοροῦ σχῆμα δέχεται ἀντὶ ἰκέτου, τότε δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ἐλεεῖται. Ἐλεεῖσθαι δεόμενον καὶ παρακαλοῦντα, κατηγοροῦντα οὐχί.

Ὁ Ἡσαΐας: «ἐπαχύνθη ἡ καρδία τοῦ λαοῦ, τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ ἐπιστρέψωσι καὶ ἰάσομαι αὐτούς». Ἐδῶ, τὸ μήποτε ἀντὶ τοῦ ἴσως λαμβάνεται. Ἐλπίδα μετανοίας φανερώνει, οὐκ ἀναίρεσιν.

Βίος ἄνευ λόγου, μᾶλλον ὠφελεῖ ἢ λόγος ἄνευ βίου. Ὁ μὲν σιγῶν ὠφελεῖ, ὁ δὲ καὶ βοῶν ἐνοχλεῖ.

Τὸ «Πάτερ ἡμῶν» οὐδὲν γήϊνον ἔχει, ἀλλὰ πάντα οὐράνια καὶ πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς... Αὐτό ποῦ τρέφει τὴν ψυχὴν (= ὁ Θεὸς λόγος) ἐπιούσιον εἶπε, τοῦ ὀνόματος τῆς οὐσίας μᾶλλον ἢ τῷ σώματι καταλλήλου. Ἐὰν περὶ καθημερινοῦ ἄρτου ἔχει λεχθῆ (ἀρμόδιος διὰ τὴν συντήρησιν σώματος) καὶ αὐτὸς γίνεται πνευματικός. Τὸ νὰ μὴ ἐπιζητῶμεν τίποτε ἄλλο παρὰ μόνον ἄρτον, αὐτὰ εἶναι ἀπόδειξις φιλοσόφου διανοίας. Ταῦτα ζητήσομεν καὶ οὐχὶ τὰ ταχέως σβεννύμενα.

«Κοιλαίνει πέτραν ράνις ένδελεχοῦσα». Τί πέτρας σκληρότερον; Τί ὕδατος μαλακώτερον; Ἄλλ' ὅμως ἡ συνέχεια καί τήν φύσιν νικᾷ. Ὑλην νομίζε τήν ἁμαρτίαν, πῦρ τόν θάνατον. Ἐν Χριστῷ μὴ εὐρών (= ἁμαρτίαν), τὸ πῦρ (= θάνατος) ἐσβέσθη. Ὁ νόμος ἄριστόν ἐστι ὀρθότητος παιδεύμα, τῶν ἀτακτούντων τάς ὁρμάς ἐμποδίζει. Τὸ Εὐαγγέλιον φιλοσοφίας ἐστὶ προτροπή, ἀναπτερώνει τῶν φιλαρέτων τὸν πόθον.

Ἡ ἀληθὴς εὐγένεια ἀπὸ τρόπων χρηστῶν γίνεται καί τὸ βέβαιον ἀξίωμα ἀπὸ ἀρετῆς κτίζεται. Μάθετε καλὸν ποιεῖν. Τὸ εὖ (= καλῶς) λέγειν, τοῦ ὀρθῶς πράττειν ἀπόντος, μάταιον φαίνεται, γέλωτα μὲν εἰς ῥαθύμους φέρει, ὄχλησιν δὲ εἰς σεμνοτέρους.

Ἀρετὴ μὴ γεωργουμένη, φυλλορροεῖ καὶ ὁ καρπὸς ἐξαφανίζεται. Ἡ ῥαθυμία ἀφανίζει, ἡ σπουδὴ – νῆψις τὴν ῥαθυμία θανατώνει. Ὁ Μωσαϊκὸς νόμος εἰς τοὺς Ἰουδαίους μόνους δίδει φιλανθρωπίαν, τὸ δὲ Εὐαγγέλιον καί εἰς τοὺς ἄλλοφύλους ἐπεκτείνει αὐτήν. Ὁ νόμος ὡς παιδία νομοθετεῖ, τὸ Εὐαγγέλιον ὡς φιλοσόφους δόγματα οὐράνια παρέχει. Τοῦτο εἶναι τὸ : «τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασι καταργήσας». Τὸ μὴ ἰδεῖν ἀκολάστως καί τὸ μὴ μοιχεύειν περιέχει. Ὅπως τὸ νὰ μὴ ὀργιζώμεθα συμπεριλαμβάνει καί τὸ οὐ φονεύσεις.

«..ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτήρ τῆς ὑποστάσεως» (πρὸς Ἑβραίους). Λέγων ὁ Παῦλος ἀπαύγασμα τὸ συναΐδιον δηλώνει. Διὰ δὲ τοῦ δευτέρου παραδείγματος (χαρακτήρ) τὸ ἐνυπόστατον μηνύει.

Μὴ εἰς τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ θαρροῦντες ἁμαρτάνωμεν, ἀλλὰ καί τὴν δικαιοσύνην Του ἐννοοῦντες μετανοήσωμεν. Μηδὲν περιττὸν ἔχωμεν, μηδὲ καλωπιζόμενοι, ἀλλὰ πᾶσαν φροντίδα εἰς τὴν ἐπιμέλειαν ψυχῆς.

Ὁμώνυμα λέγονται τὰ ἔχοντα κοινὸν ὄνομα, ὁ δὲ λόγος τῆς οὐσίας ἕτερος. Συνώνυμα ὅσα καὶ μὲ τὸν τρόπον καὶ τ' ὄνομα συμφωνοῦν π.χ. ἡ λέξις ἔρευνα εἰς τὴν Γραφήν, διὰ τὸν Θεὸν σημαίνει τὸ ἀκριβὲς τῆς γνώσεως, ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, τὸ μετὰ πόνου εὐρίσκειν τὸ ζητούμενον. Ἄρα ὅπου ὑπάρχει ἡ λέξις ἔρευνα καὶ ἐπὶ Θεοῦ καὶ ἐπὶ ἀνθρώπου ὁμωνυμεῖ, οὐκ ἔχει συνωνυμία. Τὸ δὲ «ἐρευνῶν τάς καρδίας» καὶ τὸ «τὸ πνεῦμα ἐρευνᾷ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ» συνωνυμεῖ (τοῦ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ Ἁγίου Πνεύματος τὴν ἀκριβῆ γνώσιν δηλώνει). Ὁμοίως: ἀγαθὸς ἄνθρωπος καὶ «ὡς ἀγαθὸς ὁ Θεὸς τῷ Ἰσραήλ», ὁμωνυμεῖ. Ὁ θυμὸς ἐπὶ Θεοῦ λεγόμενος καὶ ἐπὶ ἀνθρώπου ὁμωνυμεῖ, διότι ἐπὶ Θεοῦ θυμὸς σημαίνει τὴν ἀπαθῶς ἀποστελλομένην τιμωρίαν, ἐπὶ ἀνθρώπου σημαίνει ἐμπαθῆ κίνησιν καὶ ταραχὴν λογισμῶν.

Ἀρχῆς καὶ βασιλείας ἐστὶν εἰκὼν ὁ ἄνθρωπος, ἐὰν δὲ καλῶς πράττη καὶ ἀρετῆς. Ὅπως ὁ Θεὸς πάντων, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος τῶν ἐπὶ γῆς βασιλεύει. Τὴν ἀρχὴν ἐδώρησε ὁ Θεὸς εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τὴν κατορθώσῃ τὴν ἀρετὴν. Ἐδέχθη τὴν τιμὴν – λέγει – δεῖξον τὴν ἈΡΕΤΗΝ, ἵνα τὸ μὲν μὲ τὴν δημιουργία, τὸ δὲ μὲ τὴν προαίρεσιν δηλ «Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν» ἵνα ἐκ προαίρεσεως γένηται καθ' ὁμοίωσιν.

Ἀφοῦ τὴν ἀρχὴν (ἐξουσίαν) πάντων ἔλαβε ὁ Ἀδὰμ πῶς τὰ θηρία φοβεῖται; Ὅταν ἔλαμπε ἡ εἰκὼν, ὅλα ὑπήκουον (καὶ ὀνόματα εἰς τὰ ζῶα ἔδωκεν ὁ Ἀδὰμ). Μετὰ τὴν παρακοήν, οὐ γὰρ δίκαιον ἦν, τὸν παραβάτην νὰ στεφανωθῇ, ἀλλὰ μὲ τὸν φόβον τῶν θηρίων νὰ σωφρονίζεται.

Βλέπε τὸν δίκαιον Νῶε, ἦλθον πρὸς αὐτὸν ὅλα τὰ θηρία, τὴν ἀρχαίαν δουλείαν ὁμολογοῦντα. Βλέπε τὸν Δανιὴλ μὲ τοὺς λέοντας καὶ ὅτι τὸν Παῦλον ἡ ἔχιδνα οὐκ ἔβλαψεν.

Μὲ τοὺς δικαίους πάλαι ὁ Θεὸς οὐ διὰ γραμμάτων, ἀλλὰ δι' ἑαυτοῦ ὠμίλησε, καθαρὰν εὐρίσκων τὴν γνώμην αὐτῶν. Ὅταν εἰς βάθη κακίας περιέπεσε ὁ λαὸς τῶν Ἑβραίων, τότε ἐδόθη ὁ γραπτὸς νόμος. Οὐδὲ εἰς τοὺς ἀποστόλους ἐδόθη κάτι γραπτόν, ἀλλὰ ΧΑΡΙΣ. Ἐὰν νομίζης τοὺς ἐγγράφους νόμους κυριωτέρους τῶν ἀγράφων, ἰδέ: «Διαθήσομαι – λέγει – διαθήκην καινὴν, διδούς νόμους μου ἐπὶ διάνοιαν καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ Θεοῦ». Μὲ τὴν παράβασιν τῶν ἀγράφων νόμων, γραπτὸς ἐδόθη νόμος. Τὴν τιμὴν ἀπωλέσαμεν καὶ ἔχομεν ἀνάγκην γραμμάτων. Νῦν βιβλία ἔχομεν, ὅμως ἀπιστοῦμεν καὶ ἀδιαφοροῦμεν.

Μεγάλη τοῦ Θεοῦ ἡ ἀγαθότης καὶ τῶν ἀνθρώπων ἡ ὠμότης. «εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες» (Ματθ. 7,11). Πρὸς τὴν θείαν ἀγαθότητα τὴν ἀνθρωπίνην συγκρίνων πονηρίαν αὐτὴν εἶπεν.

Θεῖον χρῆμα ὁ λόγος. Θεϊότερον ἡ ἀρετὴ. Θεϊότατον ἡ Εὐσέβεια. Ὁ ἔχων καὶ ἔργω καὶ λόγῳ καὶ πίστει εἶναι ἄξιος μακαριότητος.

«Πάντες ὅσοι ἦλθον πρὸ ἐμοῦ, κλέπται καὶ λησταί...» Τοῦτο περὶ τῶν ψευδοπροφητῶν λέγει, τοὺς ὁποίους οὐκ ἀπέστειλε. Οὐ γὰρ εἶπε, πάντες ὅσοι ἀπεστάλησαν, ἀλλ' «ὅσοι ἦλθον». Πρὸς Μωϋσῆν εἶπε: «Δεῦρο, ἀποστελῶ σε εἰς Αἴγυπτον». Πρὸς Ἡσαΐαν : «Τίνα ἀποστείλω κ.λ.π...» δηλ. οἱ ψευδοπροφῆτες ἦσαν αὐτοχειροτόνητοι.

Τὶ σημαίνει δευτερόπρωτον Σάββατον; Σημαίνει δεύτερον τοῦ Πάσχα, πρῶτον δὲ τῶν Ἀζύμων. Σάββατον πᾶσαν ἑορτὴν ἔλεγον. Σάββατα σαββάτων δηλ. ὅταν ἡ ἀρχὴ τῆς πανηγύρεως ἢ τὸ τέλος συνέπιπτε τῷ Σαββάτῳ τῆς ἑβδομάδος. Ὅπως ὅταν τὰ Θεοφάνεια ἢ τὰ Χριστούγεννα εἶναι εἰς ἡμέρα Κυριακὴ, ποιεῖ διπλὴν τὴν πανήγυριν δηλ. ἑορτὴν ἐν ἑορτῇ, οὕτω καὶ τότε ἡ πανήγυρις συνέπιπτε Σάββατον, ἔλεγον Σάββατα σαββάτων !

Ὁ Κύριος εἶπεν: «Οὐδεὶς ἀρπάζει τὰ πρόβατά μου» (Ἰωάν. 10,29). Πῶς πολλοὶ χάνονται; Ἀπάντησις: Λέγει οὐδεὶς δύναται ν' ἀρπάξῃ ἐκ τοῦ Θεοῦ, ὅσοι ἔχουν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ ἄριστον πολιτείαν δηλ. μὲ βίαν οὐδεὶς δύναται, μὲ παραλογισμοὺς καὶ ἀπάτην ὅμως μποροῦν νὰ παρασυρθοῦν λόγω ῥαθυμίας καὶ ὄχι ἐξ ἀσθενείας τοῦ φυλάττοντος Κυρίου.

Ἐὰν ἀρετὴν ἀσκῆς, τί ὅτι φιλίαν ἔχεις μετὰ τῶν ζώντων ἐν πονηρίᾳ;

Καινὸς τῶν στεφάνων ὁ νόμος, ἐπειδὴ καινὸς τῶν ἀγώνων ὁ τρόπος. Ψυχὴ λυπημένη εὐφραίνεται μὲ τὴν θεία μνήμη καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ψαλμικόν: «Ἀπηνήνατο παρακληθῆναι ἡ ψυχὴ μου, ἐμνήσθην τοῦ Θεοῦ καὶ εὐφράνθην.

« Μὴ γίνεσαι δίκαιος πολὺ » (Ἐκκλ. 12,17). Ὅπως ὄρος σωματικοῦ κάλλους εἶναι ἡ συμμετρία τῶν μελῶν. Οἱ ἀκρότητες εἰς κακίαν ὀδηγοῦν. Μεσότης εἶναι ἡ ἀρετὴ. Ἀσεβείας καὶ δυσσεβείας μέση ἐστὶν ἡ εὐσέβεια.

Μακάριος ὁ ψάλλον μετὰ συνέσεως καὶ εὐχόμενος μετὰ νήψεως. Μὴ τὰ πράγματα κατηγοροῦμεν τὰ δυνάμενα εἶναι ὄργανα ἀρετῆς ἢ κακίας, ἀλλὰ τὴν προαίρεσιν ἑαυτῶν, τὴν δι' ὑπερβάλλουσιν ῥαθυμίαν καὶ τὴν δύναμιν τῶν πνευματικῶν ὄπλων ὑβρίζει. Τὸ ἱατρεῖον κοινὸν (= ὀρθόδοξη ἐκκλησία), τὰ φάρμακα δι' ὅλους. Ἡ θεραπεία οὐκ ἐστὶ κοινή, διότι οὐκ ἴδια ἢ προαίρεσις. Πῶς ἀμύνομαι τὸν ἐχθρόν μου; (ἠρώτησε τοῦτο τις, σοφὸν τινα καὶ ἔλαβε ἀπάντησιν : «Αὐτὸς καλὸς καὶ ἀγαθὸς γινόμενος»).

Ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ἀσθενείᾳ τῶν ἀποστόλων ἐφαίνετο. Τὴν γνώμην αὐτῶν παρασκευάζοντες εἰς τὸ κακῶς παθεῖν καὶ οὕτω τὰ τρόπαια ἤγειρον.

Ἄλλο ἢ μεγαλοφροσύνη (= μεγαλοψυχία) καὶ ἄλλο ὑπερηφανία (= ἀλαζονεία). Ἡ μὲν ὑπερκόσμια μνημονεύει, ἡ δὲ τὰ ἐπίγεια ὀνειροπολεῖ. Ἡ μὲν τὸ θεῖον κλέος ποθεῖ, ἡ δὲ τὴν σβεννυμένην δόξαν ἐπιθυμεῖ.

Διατὶ ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἡσαΐαν λέγει διὰ τοὺς μετανοοῦντας τὰ μὲν ἀμαρτήματα αὐτῶν ὡς ἔριον λευκαίνει τὰ δὲ ὡς χιόνα; Λέγω : ὅτι ἐπηγγείλατο, τὰ μὲν ἄκρα μέσως τὰ δὲ μέσα ἄκρως θεραπεύειν.

Τί ἐστὶ τὸ: «Ἱερεῖς, λαλήσατε εἰς τὴν καρδίαν Ἱερουσαλήμ»; Ἀπάντησις : Ὁ λόγος ὅταν εἶναι ἔρημος πράξεως πέραν τῆς ἀκοῆς οὐ προχωρεῖ. Ὅταν ὁ λόγος ἔχει τὴν πράξιν ἐνεργουμένην, τότε γίνεται δραστήριος καὶ τῆς ψυχῆς ὠφέλειαν προσφέρει. Οἱ εἰς ἀκοὰς λαλοῦντες εἶναι ἀνάξιοι ἱερωσύνης οἱ δὲ εἰς καρδίαν λαλοῦντες ὀλίγοι μὲν, δίκαιοι δὲ στεφανωμένοι ἀγιότητα. Παντὶ τρόπῳ οἱ ἄριστοι ἀπὸ τοὺς φαύλους μισοῦνται.

Ἐκεῖνον πολεμοῦμεν τὸν πόλεμον, τὸν κατὰ δαιμόνων καὶ παθῶν. Ὁ νικητῆς τούτων τροπαιοῦχος εἶναι καὶ ἄς μὴ τιμᾶται εἰς τὴν ζωὴν αὐτήν. Ἡ γὰρ ἐνταῦθα ἀδοξία, δόξαν ἀθάνατον ὠδίνει καὶ ἡ ἐκούσιος πενία, πλοῦτον οὐράνιον τίκτει. Τότε θὰ φανερωθοῦν τὰ ἀγαθὰ, ὅταν τελευτήσουν τὰ λυπηρά.

Πρέπει ἢ ἔχθρα εἰς ὕδωρ νὰ γράφεται, ἵνα ταχέως ἀφανίζηται, ἢ δὲ φιλία εἰς χαλκόν, ἵνα διαπαντὸς διατηρῆται.

Λαλεῖς, βαδίζεις καὶ διὰ πάντων τῶν μελῶν, τὴν ἀπαιδευσίαν σου φανερώνεις...

Σύμβολόν ἐστὶν μέγιστον ὅτι πείθεται ὁ ἀκούων, ὁ ἔπαινος τῶν λεχθέντων. Ὅσα κακίζομε φροντίζομε ν' ἀποφεύγωμεν ἐὰν σωφρονῶμεν, καὶ ὅσα θαυμάζομεν πάντως προτιμῶμεν.

Ἐπιθυμία ἐστὶ τῆς μακαρίας ζωῆς, ἢ τῶν παθῶν νέκρωσις τῆς ὁποίας οὐδὲν εὐκλεέστερον.

Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔλεγον : «Σκιὰς τῶν πράξεων τοὺς λόγους εἶναι».

Ὁ τὴν πενίαν εἰς φιλοπραγμοσύνην καταχρῶμενος, δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ἐλεηθῇ. Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ : «Πένητα οὐκ ἐλεήσης ἐν κρίσει».

“Όπως Βασιλεύς υπό τῶν νόμων ἀρχόμενος, ἔμψυχός ἐστι νόμος, οὕτω καὶ ἱερεὺς ἀπὸ τῶν θεσμῶν τῆς ἐκκλησίας καὶ ἱερῶν κανόνων βασιλευόμενος, κανὼν ἐστὶν εὐφθογγος!

“Ἐκαστοὶ ἐκ τῶν καθ’ ἑαυτοῦ καὶ τὰς περὶ τῶν ἄλλων φέρουσι ψήφους.

Μετὰ τὸν χειμῶνα, ἀκολουθεῖ ἡ ἀνοιξίς. Τοῦτο δείχνει ὅτι ὁ τοῦ χειμῶνος τῶν ἀμαρτημάτων ἀπαλλαγίς, ἐὰν μὴ ἐαρινὴν κατάστασιν, (δηλ. τῶν ἀρετῶν) ἐν ἑαυτῷ φυλάξῃ, παραδοθήσεται τῷ πυρὶ τῆς κολάσεως. (ὅπως ἀνάγκη μετὰ τὸ ἔαρ τὸ θέρος, οὕτω μετὰ τὴν ἀνεξικακίαν, ἡ κρίσις ἐπέρχεται). Ἡ νόσος τοσοῦτον ἔχει ἐπικρατήσῃ, ὥστε μηδὲν εἶναι νόσημα πιστεύεται. Ἡ ἀρετὴ περιφρονεῖται ἢ κακία ἐπικρατεῖ καὶ τυραννεῖ. Πάντα ἄνω καὶ κάτω ποιεῖ ὡς μηδὲ κακία εἶναι νομίζεσθαι.

«Πᾶς ἀνὴρ φαίνεται ἑαυτῷ δίκαιος» (παροιμ. 16,9) δηλ. πρὸς τὰ κατορθώματα τοῦ πλησίον εἶναι τυφλός, πρὸς δὲ τὰ ἐλαττώματα προσεκτικῶς ἐξετάζει. Οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν νοσοῦντων, ἀλλ’ ἀπὸ τῶν ὑγιαινόντων πρέπει τὴν γνώμην νὰ ἔχωμε κριτήριον. Καὶ ἡ ἱερωσύνη καὶ ἡ βασιλεία πρὸς ἓν τέλος βλέπουν, τὴν σωτηρίαν τῶν ὑπηκόων.

Ὁ προφήτης Δανιὴλ διὰ τὴν καθάρσει τῶν Ἰουδαίων μετὰ τὴν σταύρωσιν τοῦ Χριστοῦ, λέγει : «Ἐξολοθρευθήσεται χρῖσμα καὶ κρῖμα...». Διὰ τοῦ χρίσματος, τὴν ἱερωσύνην μὴνύει, διὰ τοῦ κρίματος τὴν βασιλείαν.

“Όπως τὸ σῶμα ζεῖ παρούσης ψυχῆς, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ζεῖ παρόντος τοῦ Θεοῦ Πνεύματος. Μεγαλοφροσύνην τὴν μετὰ λόγου, φρόνησιν ὀρίζομαι. (Σωφροσύνη ἐτυμολογεῖται ἐκ τοῦ σώας ἔχειν τὰς φρένας...). Σωφροσύνη μὲν τὸ πᾶν ἀναμάρτητον. Ἐὰν θέλῃς μεγάλα νὰ δείξῃς τὰ κατορθώματά σου, μὴ πιστεύῃς αὐτὰ μεγάλα καὶ μείζονα εἶναι.

Σὺ μὴ τοὺς ναυαγοὺς βλέπε, οὐδὲ τοὺς ῥαθύμους, ἀλλὰ τὸ φῶς τῆς γνώσεως λαμπρὸν δεῖξον μὲ τὸν ἐνάρετον βίον σου.

Εἰς τὸν ἱερέα, πλοῦτος εἶναι ὁ κόσμος τῶν ἀρετῶν, ἡδονὴ δὲ ἡ σωφροσύνη, τρυφή ἢ αὐτάρκεια, εὐφροσύνη δὲ ἡ τῶν ὑπηκόων πρόοδος εἰς ἀγιασμόν. Ὁ τὰ ἀντίθετα ἔχων ἀνίερος τυγχάνει καὶ τῆς ἀρχῆς (=ἱερωσύνης) ἀνάξιος. Τί ποιητέον; Οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀρετὴν ἀσκοῦντας, τὸ θεῖον ἀναμένειν δικαστήριον. Μικρὰ φρονεῖ, ὁ τὰ γήϊνα ὄνειροπολῶν. Μεγάλα φρονεῖ, ὁ τὰ ὑπερκόσμια ζητῶν. Μεγαλόψυχος εἶναι ὁ μετρίως τὴν εὐημερίαν καὶ τὴν δυσπραγίαν γενναίως φέρων.

Περὶ τῆς ἀλλοιώσεως καὶ ἀποκαταστάσεως τοῦ Ναβουχοδονόσορ: “Όταν πέραν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, εἶπε καὶ ἔπραξε, ἐκδιώχθη ἀπ’ τὴν βασιλείαν καὶ ἐγένε συνέστιος τῶν θηρίων. “Όταν τὴν πρέπουσαν γνώμην εἶχε περὶ Θεοῦ τότε εἰς τὸν θρόνον του πάλιν ἀνῆλθε. Τῆς συμφορᾶς ὄρος ἦν ἡ τοῦ κρείττονος ἐπίγνωσις.

Οὐ μικρὸν ὁ συνετὸς ἀκροατής, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παροιμισιαστὴς εἶπεν: «Οὔς ἀκροατοῦ, ἐπιθυμία σοφοῦ» (Ἐκκλ. 25,12)...Οὐ πολλοὺς πόνους καὶ ἰδρωτὰς αὐτῷ παρέχει, ἀλλ’ ἀφορμὰς μόνον καὶ σπέρματα ἀπαιτεῖ. Ἡ σύνεσις ἀρκεῖ πρὸς τὴν γεωργίαν.

Οὐχ ἡ δύναμις τοῦ κηρύγματος, ἀλλὰ καὶ ὁ βίος τῶν ἱεροκηρύκων τοὺς ἀκούοντας ὠφελεῖ. Τίς πείθεται ἀνθρώποις, ἄλλα λεγόντων καὶ ἄλλα πραττόντων; Μὴ γίνου ἀκριβοδίκαιος, ἀλλ' ὑπέρβαινε τοῦτο τῆ ἀγαθότητι. Πᾶν μέτρον ἄριστον καὶ μηδὲν ἄγαν, οὐκ ἐπὶ ἀρετῶν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ εὐσεβείας (ἡ ὁποία εἶναι μέσον ἀσεβείας καὶ δεισιδαιμονίας). Λέγει ὁ Δανιήλ: «Δίδωσι σοφίαν τοῖς σοφοῖς» δηλ. τὴν θεϊαν χάριν τοῖς φοβουμένοις Αὐτόν.

Ὡσπερ λόγος ἀπρακτος ἀτελής, οὕτω καὶ πρᾶξις ἄλογος. Καλύτερον πράττειν μὴ λέγοντα ἢ λέγειν ἀπράκτως.

Ἄρτος ἐπιούσιος δηλ. τὸν ἀρμόδιον τῆ ψυχῆ ἢ τὸν αὐτάρκη τῆ σαρκί. Οὐ τοσοῦτον ὠφελεῖ ἢ ἐπιστήμη τῆς προσευχῆς «Πάτερ ἡμῶν», ὅσον ὁ τρόπος καὶ βίος τοῦ πρεοσευχομένου. Ἀρετὴ ἐστὶν ἢ παρὰ τοῦ Θεοῦ στεφανουμένη ! Πλούσιος ὁ Θεὸς καὶ πλουτῶν ἄλλους μὲ στεφάνους.

Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε... Ὁ μὴ φέρων τὸ μικρὸν ἐλάττωμα, οὔτε τοῦ μεγίστου κατορθώματος ἀπολαύσει, οὔτε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ, τοῦτ' ἐστὶ, τὴν Ἀγάπην πληρώσει. Τὸ «ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν» ὑπάρχει εἰς τὴν Παλ. Διαθήκη. Τὸ : «καθὼς ἐγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς» εἶπεν ὁ Κύριος εἰς τὸ Εὐαγγέλιον. Μὴ πρὸς ἴδιον ὄφελος βλέπομεν, ἀλλὰ, πρὸς τὸ τοῦ πλησίον. Ἐκαστος ἀπὸ αὐτὰ πού πράττει καὶ περὶ τῶν μελλόντων πιστεύει. Οὐδεὶς δίκαιος ἀπιστεῖ εἰς τὴν ΚΡΙΣΙΝ. Οἱ ἄπιστοι καὶ ἁμαρτωλοί, οὔτε κρίσιν οὔτε ἀνταπόδοσιν πιστεύουν. <<Καθήλωσον ἐκ τοῦ φόβου σου τὰς σάρκας μου>> (Ψαλμ. 118, 20) δηλ. νέκρωσον – ἀκινήτους ποιήσον πρὸς ἡδονὴν (ἀντὶ ἧλων = καρφιά, τὸν φόβον Σου)...ἀνενέργητον τὴν σάρκα μου πρὸς ἁμαρτίαν ποιήσον.

Ἐλθέτω ἡ Βασιλεία σου δηλ. γενοῦ τοῖς τυραννουμένοις βασιλεὺς νικηφόρος, δίδων ἀήττητον συμμαχίαν κατὰ τῆς ἁμαρτίας.

Τῶν τριῶν βιβλίων Σολομῶντος: παροιμιῶν, ἐκκλησιαστοῦ καὶ ᾄσματος ᾄσμάτων, τὸ πρῶτον ἠθικὴν ἀρετὴν παιδεύει, τὸ δεύτερον τὴν ματαιοπονίαν τῶν βιωτικῶν φανερώνει καὶ τὸ τρίτον τὸν ἔρωτα τῆς ψυχῆς πρὸς Θεὸν περιγράφει.

«Εἶ ἐστι γεῦμα ἐν ῥήμασι κενοῖς». Τοῦτο σημαίνει ὅτι τὸ ψευδὲς ὄνειδος δὲν προχωρεῖ περισσότερον τῆς ἀκοῆς (οὐχ ἄπτεται τῆς ψυχῆς τοῦ ἀκούοντος) ἢ ὅτι πρέπει οἱ λόγοι ψυχοφελεῖς καὶ περὶ βασιλείας Θεοῦ καταλλήλως (μὲ διάκρισιν) προσφερόμενοι, ὥστε νὰ ὠφελοῦν. Ἡ θεία Χάρις ἐνωθεῖσα μὲ τὴν ἀνθρωπίνην προθυμίαν (ὀρθοδ. βιωτήν) σώζει τὸν ἄνθρωπον. Οὐ γὰρ ἡ κλήσις μόνον (πάντες μὲν ἐκλήθησαν, οὐχ δὲ ὑπήκουσαν), ἀλλὰ καὶ πρόθεσις τῶν καλεσθέντων τὴν σωτηρίαν ἐξασφαλίζει.

«Μὴ βασιλευέτω ὑμῖν ἡ ἁμαρτία». Ἡ ἁμαρτία εἶναι χειρότερη τοῦ θανάτου. Βασιλίδα λέγει, ὄχι διὰ τὴν ἀξίαν (οὐδὲν αὐτῆς αἰσχροτέρον) ἀλλὰ διὰ τὴν ὑπακοὴν τῶν ἁμαρτωλῶν. Ὁ θάνατος ἀπ' τὴν Ἀνάστασιν καταργεῖται, ἡ ἁμαρτία καὶ μετὰ τὴν Ἀνάστασιν θὰ τιμωρεῖται. «Τὶ χρηστότητος συντομώτερον δόγμα, τοιοῦτος γενοῦ εἰς τοὺς ἄλλους, ὅπως οἱ ἄλλοι θέλεις εἰς ἐσὲ νὰ εἶναι καὶ συντομώτερόν τι τὰ Χριστοῦ πάθη» (Ἁγ. Γρηγόριος ὁ Θεολόγος).

“Οχι ἐπειδὴ οἱ προφῆτες εἶπον, ἔγινε, ἀλλ’ ἐπειδὴ ἐπρόκειτο νὰ συμβοῦν γεγονότα, ταῦτα προεφήτευσαν. Ἡ κακία τῶν Ἰουδαίων, τῆς προφητείας ἔγινε αἰτία. Τὰ θεῖα πάντα μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πυρὸς λέγονται. Οἱ ἄγγελοι πυρὸς φλόγα, πύρινες τῆς Πεντηκοστῆς γλῶσσες κλπ.

«Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως» δηλ. βραχύς ἐστι σπειρόμενος ὁ λόγος τῆς Γραφῆς, ὅμως γεωργούμενος αὖξει καὶ πλατύνεται καὶ ὑπὲρ πάντας τοὺς θαυμασθέντας λόγους εὐρίσκεται.

Χαίρω ὅτι χαίρεις μὲ τὴν ἱστορία τοῦ Ἰωσήφ. Ὁ τοὺς σώφρονας μελετῶν καὶ λαλῶν, φανερῶναι ὅτι εἶναι ἐραστής σωφροσύνης. Ἐκεῖνες τὶς ἀρετὲς συνήθως ἐπαινοῦμεν, αὐτὲς ποὺ ἀγαπῶμεν (ἢ ἔχομεν).

«Ποιήσομεν καὶ ἀκουσόμεθα» (Δευτερ. Κεφ. 5). Συνήθως οἱ ἄνθρωποι ἀκούουν πρῶτα καὶ τότε πράττουν. Οἱ ἐργάτες τῶν θεῶν ἐντολῶν, ἀπὸ τῆς πράξεως γνωρίζουν τὴν ἀξία τῶν ἀρετῶν ὅτι εἶναι χρησιμωτάτη καὶ συμφερόντως ἔχει νομοθετηθεῖ ἀπ’ τὸν Θεόν. Πονηρὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται καρποφορεῖν, μεταβληθεὶς διὰ μετανοίας εἰς ἐνάρετον, φέρει καρποὺς ψυχωφελεῖς.

«Πάντα ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως». Οὗτος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆτες. Τὸ ἐκάστου βούλημα ὄρος ἀρετῆς! Τὶ πρὸς ταύτην τὴν ἀρετὴν καὶ συντομίαν καὶ σαφήνεια; Πόσους διαλόγους ἔγραψεν ὁ Πλάτων, μηδὲν σαφὲς εἶπεν... Πόσα συνέγραψεν ὁ Ἀριστοτέλης κατὰ τοῦ Πλάτωνος χλευάζων τὰ δόγματα αὐτοῦ ...οὐδὲ αὐτό τι ὠφέλησε (μάχη λόγων...). Πόσα οἱ Στωϊκοὶ εἶπον κατὰ τοῦ Ἀριστοτέλους... Ἀλλ’ ἐσβέσθη καὶ αὐτῶν τὰ δόγματα... Ἐὰν διὰ τὸν Χριστὸν λοιδορούμεθα, ἀληθεῖς εἰσὶν αἱ ὑβρεῖς... Οἱ Ἑβραῖοι ἐσταύρωσαν τὸν Χριστὸν, ἀσέβεια τὸ δρᾶμα αὐτῶν. Θεῶ σοφὴ οἰκονομία καὶ ἀνθρώποις ἐλευθερία...

Οὐχ ἐκ τῶν νοσοῦντων, ἀλλ’ ἐκ τῆς κρίσεως τῶν ὑγιαίνοντων (δηλ. ὀρθοδόξων Πατέρων) λαμβάνομεν τὰς ἀποδείξεις.

Ὁ τὰ 5 τάλαντα λαβὼν καὶ διπλασιάσας, τῆς αὐτῆς ἔτυχεν ἀποδοχῆς μὲ αὐτὸν που ἔλαβε τὰ δύο τάλαντα. Ἐπειδὴ οὐχ ἡ ῥαθυμία τούτου, οὐδὲ ἡ προθυμία ἐκείνου. Ἀλλ’ ἡ ποσότης τῆς παρακαταθήκης κατεσκεύασεν, ἀναλόγως πρὸς τὴν δύναμιν τῶν ἐργασαμένων ἔδωκεν ὁ Δεσπότης. Ἴσως ὁ ἔπαινος ὁ αὐτός, ἂν καὶ ἡ καρποφορία δὲν ἦτο ἡ αὐτή. Καλὸν ὁ γάμος, καλῦτερον ἡ ἐγκράτεια, κάλλιστον ἡ παρθενία... Εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ πλησίου καὶ Λαζάρου, οὐκ εἶπεν ἔλαβες ἀλλὰ ἀπέλαβες (τὸ μὲν «ἔλαβες» μηνύει χάριν, τὸ δὲ ἀμοιβήν). Οἱ ἐνάρετοι ἔχουν κάποιο ἀμάρτημα, ὁμοίως καὶ οἱ ἀσεβεῖς ἔχουν κάποιο καλόν. Ζήσαντες τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἀπῆλθον. Ὁ μὲν γυμνὸς ἀμαρτημάτων, ὁ δὲ ἔρημος κατορθωμάτων. Διὰ τοῦτο ὁ μὲν ἦν εὐφραϊνόμενος, ὁ δὲ εἰς τὴν κόλασιν τυραννούμενος..

Ποτήριον ψυχροῦ ὕδατος παρέχων, μισθὸν ἔχει ! Οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς δόσεως – προσφορᾶς ἢ ἐλεημοσύνης κρίνεται, ἀλλ’ ἀπὸ τῆς προαιρέσεως. Ὅπως ἡ χήρα ἐκείνη μὲ τὰ «δύο λεπτά» πάντας ὑπερέβαλε.

Ὁ νομικὸς τοῦ Εὐαγγελίου εἶπε εἰς τὸν Κύριον: «Καὶ τίς ἐστὶ μου πλησίον;» Πλησίον ἐνόμιζε εἶναι τὸν δίκαιον τῷ δικαίῳ, τὸν ὑψηλὸν τῷ ὑψηλῷ κατ' ἀρετὴν. Οὐχὶ τὴν κοινὴν ἀνθρωπίνην οὐσίαν, ἀλλὰ πλησίον ἐνόμιζε ἐν ἀξιώμασιν καὶ πράξεσιν. Ὁ Χριστὸς τῇ φύσει εἶπε τὸν πλησίον, οὐχὶ τῇ ἀρετῇ, τῇ συμπαθείᾳ οὐ τῷ τόπῳ. Ἐκεῖνον πίστευε ὅτι εἶναι «ὁ πλησίον», τὸν δεόμενον καὶ αὐτεπάγγελτος ἐπὶ τὴν βοήθειαν βιάδιζε...

Νόμιμός ἐστι πάλη(κατὰ παθῶν καὶ δαιμόνων) οὐχ ἡ παρὰ τῆς ἐκάστου ῥαθυμίας καὶ προλήψεως, ἀλλ' ἡ παρὰ τοῦ Θεοῦ θεσμοθετηθεῖσα.

«...πᾶν ἀμάρτημα ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν, ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἀμαρτάνει». Οὐκ εἶπε διὰ τοῦ σώματος ἀμαρτάνει, ἀλλ' εἰς αὐτὸ ἀμαρτάνει, εἰς αὐτὸ σφάλλεται, αὐτὸ μολύνει. Ὅπως λέγομεν: ὁ δεῖνα ἑαυτὸν ὑβρίζει, ἄλλον νομίζων ὅτι ὑβρίζει. Ὁ λόγος αὐτὸς τοῦ ἀποστόλου δὲν βλέπει εἰς τὴν μετὰ τὸ ἀμάρτημα τιμωρίαν, ἀλλὰ κατὰ τὴν πρᾶξιν πορνείαν δηλ. τὸν μολυσμὸν. Ὁ φονεύων ἄλλον φονεύει, ὁ πορνεύων ἑαυτὸν καταισχύνει, ἑαυτὸν μαιίνει. Ὅπως ὁ σπεύρων εἰς θάλασσαν εἰς τὸν σπόρον ἀμαρτάνει, ἐμποδίζων αὐτὸν νὰ φυτρώσει.. Τὸ τικτόμενον, νόθον καλούμενον καὶ ὅπου εἰσέλθει ἐκβάλλεται, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ πατὴρ αὐτοῦ συναπολαύει αἰσχύνης.

Ἐπειδὴ ἓν σῶμα ἐστὶν ἡ Ἐκκλησία (ὁ καθένας ἀλλήλων μέλη), ὁ πορνεύων εἰς πάντας ἀμαρτάνει, ἀνατρέχει αὐτοῦ τὸ σφάλμα ἐπὶ τὸ πλήρωμα τῆς ἐκκλησίας (ἀφορίζεται ἐκ τῶν μυστηρίων, κατὰ τοὺς Ι. Κανόνας).

Οἱ βιασταὶ ἀρπάζουσι τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ποῖοι βιασταί; Ὅσοι μὲ νηστεῖες, σωφροσύνη καὶ κάθε ἀρετὴ ὑποτάσσουν τὸ σῶμα τους εἰς τὸν νόμον τοῦ Πνεύματος. Ἔχε Ἀγάπη καὶ οὕτω νουθεσία πρόσφερε.

Σκιὰν εἶχε ὁ Μωσαϊκὸς νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν. Διὰ τοῦ λεπροῦ τὸν κακοῦργον, διὰ τοῦ γονορροῦς τὸν πόρνον, διὰ τοῦ ἀπτομένου νεκροῦ, τὸν ἀκάθαρτον ψυχικῶς ἐθέσπισεν... « ὁ ἀδικῶν ἐνευλογεῖται» (παροιμ. 24,25) δηλ. ἐπαινεῖται, ἐγκωμιάζεται παρὰ τῶν κολακευόντων αὐτόν, διὰ τοῦτο ἀθεράπευτος εὐρίσκεται... Τοῦτο εἶναι τὸ φοβερῶτατον, ὅταν ἡ κακία ἐπαινεῖται καὶ δὲν πιστεύουν ὅτι αὐτὸ εἶναι ἀμαρτία!

«Ἄπαξ ἐλάλησεν ὁ Θεός, δύο ταῦτα ἤκουσα» ψαλμ. 61,12. Εἶπεν ὁ Θεὸς τοῦ Ἀδάμ: «Γῆ εἰ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση». Οὐ προσέθεσε, ἀφανισθήση, οὐδὲ μὴ ἐπιστρέψης. Ἐπειδὴ ἐσιώπησε, ἐγὼ τὴν Ἀνάστασιν βλέπω, ἐλπίδα ἐπανόδου εἰς τὸν ἐξόριστον ἔδωκεν. Ἡ ἀπόφασις φανερῶν φιλανθρωπίαν καὶ ἐλπίδα τίκτει ἐπανόδου. Καὶ οἱ Νινευῖτες ἤκουσαν: «Ἐτι τρεῖς ἡμέρες» οὐκ εἶπεν, μετὰ τρεῖς ἡμέρας, ἀλλὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέχομαι ὑμῶν. Δύο ἔχει ἡ ἀπόφασις ἢ τιμωρία ἂν δὲν μετανοήσουν ἢ σωτηρία διὰ τῆς μετανοίας.

Ὁ τὰ ὑψηλὰ ναίων οὐκ ἐφορᾷ; (ἐκκλ. 23,25) Ναίω = οἰκῶ, ἐξ αὐτοῦ καὶ ὁ νεῶς δηλ. ὁ ναός. Ὅπως ἀπὸ τοῦ οἴκου τὸ οἰκεῖν, οὕτω καὶ ἀπὸ τοῦ ναοῦ τὸ ναίειν. Οὐκ ἐφορᾷ, ἀντὶ τοῦ «ναί, ἐφορᾷ», δηλ. ἐπιβλέπει ὡς καρδιογνώστης καὶ τὰ σωτηριώδη χορηγεῖ...

«Μακρόθυμος άνήρ, πολὺς ἐν φρονήσει» (παροιμ. 16,32). Μακρόθυμος λέγεται ἐκ τοῦ μακρὰν καὶ μεγάλην ἔχειν ψυχὴν καὶ τὸν θυμὸν (τὸ ὀξύτερον ὄλων τῶν παθῶν) χαλινώνει.. Ὁ μικρόψυχος ἢ ὀλιγόψυχος, εἶναι ἄφρων.

Εἰς τὸν Ἰώβ ἀναφέρει: <<Τὰ ἄστρα οὐ καθαρὰ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ>>. Κατὰ τὴν ἐαυτῶν φύσιν τὰ ἄστρα καθαρὰ. Αὐτῷ τῷ Ποιητῇ – Δημιουργῷ συγκρινόμενα τοσοῦτον ἀπέχει ὅσον μύρμηξ ἡλίου. Λέγει: «ἐνώπιον Αὐτοῦ», ὅπως εἰς Ψαλμ. 142: «οὐ δικαιωθήσεται ἐνώπιον Σου, πᾶς ζῶν». Δικαιωθήσεται κάθε δίκαιος καθ' ἐαυτὸν κρινόμενος, πρὸς δὲ τὸν Θεὸν κρινόμενος, οὐχί.

«Ἐρόμενοι ἐκ κοιλίας καὶ παιδευόμενοι ἕως γήρωσ» (Παροιμ. 22,6). Τοῦτο εἶναι ὅμοιον μὲ τὸ : «πάντοτε μανθάνοντες καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐρχόμενοι». Τὸ ἔρομαι ἢ εἶρομαι = ἐρωτῶ, ἐρευνῶ. Δηλ. λέγει: ἐρόμενοι καὶ ἀκούοντες μὲν, τῇ ἀμαθίᾳ γηράσκοντες....ἀεὶ μανθάνειν προσποιούμενοι, σοφίαν ἀπρωθούμενοι, ἀπαιδευσίας θρέμματα ἔγιναν.

«Ἐπὶ πάσῃ ψυχῇ τελευτηκυῖα, οὐκ εἰσελεύσῃ» δηλ. ψυχὴ ἀμαρτήσασα μὴ κοινωνήσῃ. Νεκρὸν σῶμα οὐ μαιίνει, βλέπε τὸν Μωϋσέα κατὰ τὴν ἔξοδον ἐξ Αἰγύπτου, ἐβάσταζε τὰ ὀστέα τοῦ Ἰωσήφ... Ὅχι μόνον τὴν νεκρὰν ἀμαρτίαν νὰ φεύγωμεν, ἀλλὰ καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν ἀμετανοήτων (κακοδόξων). Τὰ φυσικὰ ἐλαττώματα εἶναι ἀκατηγόρητα. Τὰ προαιρετικὰ ἄξια τιμωρίας. Ἐξετάζοντες προσεκτικῶς, βλέπομεν ὅτι οὐκ εἶπεν: διὰ ἄνθρωπον ἢ σῶμα νεκρὸ, ἀλλὰ διὰ ψυχὴν. Ἐὰν τὸ νεκρὸ σῶμα ἐμόλυνε, πῶς ὁ Σολωμὼν λέγει : «Ἀγαθὸν πορευθῆναι εἰς οἶκον πένθους;». Πῶς τὸ νεκρὸν σῶμα τοῦ προφήτου Ἐλισσαίου, ἀνέστησεν νεκρὸν;

«Ἐπτάκις πεσεῖται ὁ δίκαιος» (παροιμ. 24,16). Ὁ νομίμως ἀγωνιζόμενος ἀναγκαίως πίπτει. Αὐτὸ δὲν εἶναι αἰτία νὰ νικηθῇ, ἀλλὰ πολλάκις γίνεται αἴτιον νίκης. Ἐπτάκις δηλ. πολλάκις... Ἀρετὴ εἶναι καὶ δικαίως οὕτω ὀνομάζεται, ἢ γινομένη ἄνευ ἐπιδείξεως. Οἱ μετ' ἐπιδείξεων ἐλεοῦντες, τῶν ἄλλων τὰς συμφορὰς δημοσιεύουν – πομπεύουν.

«Φάγεσθε Πάσχα μετὰ σπουδῆς» (ἔξοδος 12,11). Ἡ σπουδὴ εἶναι πρᾶξις πρὸ πράξεως. Διὰ τοῦτο σπουδαῖοι λέγονται οἱ εὐδόκιμοι καὶ ἀπὸ τοὺς φαύλους ἀπομακρύνονται. Σπουδαῖος πρέπει νὰ εἶναι ὁ τρώγων τὸ ἀληθινὸν ΠΑΣΧΑ, δηλαδὴ φιλάρετος!!

«Ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς» (Κολ. 2,9). Σωματικῶς ἀντὶ τοῦ οὐσιωδῶς. Βασιλεὺς ἦν νομοθετῶν. Τὸ γὰρ : « Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν», βασιλέως λόγος. Τὸ «θέλω καθαρίσθητι», αὐτοκράτορος, τὸ «σιῶπα πεφίμωσο» δεσπότη λόγος. Ὁ Θεὸς Λόγος ἐνηνθρώπισε καὶ τὰ ταπεινὰ χώραν ἔχει. Ἐὰν ἦτο ἄνθρωπος, τὰ ὑψηλὰ χώραν οὐκ ἔχει.

Ποίων ἀμαρτημάτων ἄφεσιν ἔδιδε ὁ Μωσαϊκὸς νόμος διὰ θυσιῶν; Ἀπᾶντ :Τῶν δοκούντων εἶναι ἀμαρτημάτων, ὁ νόμος ἄφεσιν ἢ διὰ θυσιῶν ἢ δι' ἐλεημοσύνης ἢ διὰ καθαρσίων, παρεῖχε, τῶν ὄντως ἀμαρτιῶν ἄφεσιν δὲν παρεῖχε. Τὰ βαρέα ἀμαρτήματα κατεδίκαζε εἰς θάνατον.

Οὐ μικρὰ ἢ ὠφέλεια τῶν κατορθωμάτων (ἐκ βίων ἀγίων κλπ).

«Ἰδοὺ ἡ Θεοσέβειά ἐστὶ σοφία» λέγει ὁ Ἰώβ. Ὅντως ἀκροτάτη σοφία ἐστὶν ἡ περὶ Θεοῦ ὀρθὴ γνῶσις καὶ θειοτάτη ἐπιστήμη εἶναι ἡ ἀρίστη πράξις. Ἡ μὲν τὸν Θεὸν ὀρθῶς δοξάζουσα, ἡ δὲ κακῶν ἀπεχομένη, ἡ μὲν διὰ δογμάτων θεολογοῦσα, ἡ δὲ διὰ πράξεων εὐδοκιμοῦσα.

Ὁ τύπτων εἰς δεξιὰν σου σιαγόνα καὶ τὴν ἄλλην στρέψον. Καινὸς τῶν ἀγώνων ὁ νόμος, ἐπειδὴ καινότερος τῶν ἐπάθλων ὁ τρόπος...Μὴ πιστεύης ὅτι νικῆθηκες ἐὰν ὑποχωρῆς .

Βάλε τὸ «ἀργύριόν σου» εἰς τοὺς «τραπεζίτας» δηλ. δεῖξον ὀρθοδόξους καρποὺς μετανοίας. Οἱ ὀφθαλμοὶ ἐπισκόπου εἶναι οἱ τοῦ θυσιαστηρίου διάκονοι. Ὅλος ὁ ὀφθαλμὸς ὀφείλει νᾶναι, ὡς τὰ πολυόμενα χερουβεὶμ, Θεοῦ ὑπηρετής.

Οἱ Φαρισαῖοι ἐκατηγόρουν τὸν Χριστὸν ὅτι μετὰ ἀμαρτωλῶν ἐσθίει. Ἐπειδὴ ὁ νόμος δὲν ἐπέτρεπε αὐτό, ἀγνοοῦντες ὅτι ὁ Κύριος ὑπὲρ τὴν Μωσαϊκὴν κρίσιν παρεῖχε τὴν χάριν. Μαρτυροῦν τοῦτο ὁ Ζακχαῖος καὶ Ματθαῖος.

Ἐπὶ τῶν βιωτικῶν πραγμάτων δὲν ἀκολουθεῖ εἰς ὅσους θέλουν ἡ δυνατότης. Ἐπὶ τῶν πνευματικῶν ἀκολουθεῖ τοῖς βουλομένοις ἡ δύναμις. Τὸ κατὰ δύναμιν κατορθωθέν, οὐρανομήκες φαίνεται.

Ὁ πράως φέρων ὕβρεις καὶ ἀδικίας, οὔτε ἀπὸ τῶν ὑβριζόντων ὑβρίζεται, οὔτε ἀπὸ τῶν ἀδικούντων ἀδικεῖται. Ἐκεῖνοι εἰσὶν οἱ ἀδικούμενοι καὶ ὑβριζόμενοι..

Δὲν εἶναι τὸ συμφέρον δίκαιον, ἀλλὰ τὸ δίκαιον εἶναι συμφέρον.. Τὸ ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, μέτρον τῆς δίκης ὀρίζει ὁ Θεὸς τὴν ἰσότητα τοῦ πάθους. Μὲ τὸν φόβον μὴ πάθουν τὰ ἴδια ἀναστέλλει τὸ κακόν. Τὸ Εὐαγγέλιον νομοθετεῖ τὰς ἐννοίας ἀπὸ τὰς ὁποίας γεννῶνται πράξεις (ὡς πηγὲς κακῶν ξηραίνει).

Ἡ ἐλευθερία εἶναι εἰς τὸ μέσον ἀσωτίας καὶ φειδωλίας. Ἡ μεγαλοψυχία μεταξὺ (μέσον) ὑπεφηφανίας καὶ ταπεινότητος, ἡ δὲ εὐσέβεια μέση ἐστὶν δεισιδαιμονίας καὶ ἀσεβείας. «Μὴ ἐκκλίνης δεξιὰ ἢ ἀριστερά». Ὅδῳ βασιλικῆ πορεύου. Ἀπομάκρυνσις ἐκ τῶν ἀρετῶν, εἰς κακίας καταλήγει.

Θεῖον χρῆμα ὁ λόγος, θειότερον ἡ ἀρετὴ, θειότατον ἡ πίστις. Οἱ πειρασμοὶ ῥαθυμίαν περικόπτουν, εἰς νῆψιν ὀδηγοῦν, λύουν ἐκ τῶν δεσμῶν τῆς ἀμαρτίας. Ἔχε τὴν ὀμολογίαν Ὁρθοδοξίας ὡς ψυχὴν καὶ τὴν θεοτοκοδρομίαν ὡς σῶμα !

Καλὸν εἶναι ἡ ἀγαθοεργία εἰς φίλους, κάλλιον τὸ εἰς πάντας τοὺς δεομένους, κάλλιστον τὸ εἰς ἐχθροὺς εἶ ποιεῖν. Τὸ μὲν εὐλογον, τὸ δὲ φιλάνθρωπον, τὸ δὲ λόγου κρεῖττον.

Λειτουργίας γὰρ οὐκ ἀνέσεώς ἐστὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπισκόπου. Πρέπει ὁ ἐπίσκοπος νὰ ἔχη ὅλες τὶς ἀρετὲς καὶ τὶς συμφορὲς τῶν ἄλλων νὰ οἰκειώνεται... Ταπεινοὶ μετ' ἀκριβείας, ὑψηλοὶ μετ' ἀσφαλείας. Πείθονται οἱ ἀκούοντες, ὅταν ἴδουν ἄξια ἔργα Ἀγάπης πράττοντα τὸν διδάσκαλον.

«Δόξα Κυρίου κρύπτει λόγον» (παροιμ. 25,2) δηλ. ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀκατανόητος καὶ παντὸς λόγου ἀνωτέρα. Παρόμοιον εἶναι : «Ἐκάλυψεν οὐρανοὺς ἡ ἀρετὴ Αὐτοῦ» (Ἄββακ. 3,3) δηλ. πάντων τῶν ἀγγέλων μείζων ἐστὶν ὁ λόγος περὶ τῆς θείας οὐσίας.

Ὁ γνωρίζων ἑαυτὸν δηλ. τὰ πταίσματα του καὶ μὴ ὑψηλοφρονῶν . Κακίες λόγου: ψεῦδος, μακρηγορία, ἀσάφεια, παράκαιρον...

«Μάθετε καλὸν ποιεῖν» καὶ οὐχὶ λόγοις φλυαροῦντες μετ ἔργων κακίας. Τὰ καθήκοντα εἰς δύο διαιροῦνται, εἰς τὴν θεραπείαν Θεοῦ καὶ εἰς τὴν πρὸς ἀλλήλους φιλανθρωπίαν. Διὰ τοῦτο εἰς δύο πλάκας ἐδόθη ὁ Μωσαϊκὸς νόμος. Ὁ θυμὸς φανερῶνει τὴν ὀξεῖαν κίνησιν τοῦ πάθους, ἡ ὀργὴ τὴν χρονίζουσα διατριβὴν εἰς τὸ πάθος. Ἡ σωφροσύνη γέροντος, οὐχὶ ἐγκράτεια, ἀλλὰ ἀκολασίας ἀδυναμία. Ἔχε τὴν πίστιν ὡς ψυχὴν τὴν δὲ ἀρετὴν ὡς σῶμα.

Ὁ ἄρχων πρέπει νᾶναι ἀγαθὸς καὶ φοβερὸς. Ἐὰν ἦσαν πάντες φιλάρετοι, ἡ ἀγαθότης ἀρκοῦσε, ἐὰν ἦσαν φιλαμαρτήμονες, ὁ φόβος ἦν ἀρκετός. Ἐπειδὴ ἀγαθοὶ καὶ πονηροὶ ὑπάρχουν καὶ τὰ δύο πρέπει νὰ χρησιμοποιοῖ ὁ κυβερνήτης, ὥστε ἡ ἀγαθότης νὰ στηρίζει τοὺς σὴφρονας, ὁ δὲ φόβος τοὺς ἀμαρτάνοντας.

Μέγα ἡ ἀρετὴ, ἀλλ' ὅταν ἑαυτῇ μὴ μαρτυρῇ, τότε μείζων καὶ ὠραιότερα τοῖς ἀνθρώποις δείκνυται. Φιλόνεικον τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος, τοὺς ὑπερηφάνους ἀντιστρατεύεται, τοῖς ταπεινοῖς ἠτᾶται. Ἡ ἀρετὴ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μείνει ἄγνωστος, ἔστω κι ἂν ἀπὸ φθόνον ἐπισκιασθῇ πρὸς ὀλίγον, πάλιν ἀναλάμπει.

<< Ἡ ὀρῶν μὴ ἔρα ἢ ἐρῶν μὴ ὄρα >>. Ἄν καὶ φαίνεται τὸ πρῶτον δύσκολον, σὲ καποῖους καὶ ἀδύνατον, ἂς προσπαθῆσωμε εἰς τὸ δεύτερον: << ἐρῶν μὴ ὄρα >> δηλ. ἐφ' ὅσον ἐπιθυμεῖς, μὴ βλέπης... Εἶναι ἀνάγκη τὸν ἔνδον σβέσαι πόλεμον καὶ τότε τοῖς ἔξω ἐχθροῖς μάχεσθαι.

Νέκρωσις ψυχῆς, ἢ κακοπραγία. Ἀμαθία μετὰ σωφροσύνης ὠφελιμώτερον ἢ δεξιότης μετ ἀκολασίας... Δὲν εἶναι ἴδιον τὸ ἄβουλον καὶ τὸ ἀβούλητον. Τὸ μὲν ἀπερίσκεπτον, τὸ δὲ ἀκούσιον, τὸ μὲν εἰς τὸ πράττειν, τὸ δὲ εἰς τὸ πάσχειν. Ἄβουλος πρᾶξις δηλ. ἄνευ σκέψεως. Ἀβούλητον = τὸ καταναγκασμένον πάθος.

Δύο δίκαιοι ἔχοντες πᾶσαν ἀρετὴν. Ὁ εἷς πλούσιος, ὁ δὲ ἄλλος πέννης, ὁ ἕνας δοξαζόμενος, ὁ δὲ ὑβριζόμενος. Ἄρα ἴδιον λήφονται στέφανον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; Οὐχί. Δίκαιον εἶναι τὸν τοσαῦτα κατορθώσαντα ἀλλὰ μὴ ἀπολαύσαντα αὐτῶν, μὲ λαμπρότερον βραβεῖον νὰ στεφανωθῇ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν. Ὁμοίως δύο ἀμαρτωλοὶ πλήρεις κακίας, ὁ εἷς πλούσιος καὶ τιμώμενος, ὁ δὲ πτωχὸς καὶ ὑβριζόμενος. Εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν (δηλ. ὁ πλούσιος) μείζονα δίκην (= καταδίκην) θὰ λάβῃ...

Τὸ εὐχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμὸν , τοιοῦτον ἐστίν: Προσεύχεσθε, ἵνα μὴ ἠττηθῆτε τῷ πειρασμῷ. Μὴ τοῦτο ζητῶμεν, νὰ μὴ περιπίπτωμεν εἰς τοὺς πειρασμοὺς (ἀδύνατον αὐτό), ἀλλὰ διὰ μέσου τῶν πειρασμῶν λαμπρότεροι νὰ φανοῦμε...

Περὶ τὰ ἡμέτερα ἀμαρτήματα εἴμεθα τυφλοί, εἰς τὰ τοῦ πλησίον πολὺ βλέπομεν.. Ἐπὶ τῶν ἀρετῶν τὸ ἀντίθετον πάσχομεν. Τὰ αὐτὰ ἀμαρτήματα καὶ παρὰ τὸν τόπον καὶ παρὰ τὸν καιρὸν ὀδυνηρώτερα γίνονται. Π.χ. ὁ φόνος ἐὰν γίνῃ εἰς ἅγιον τόπον, πλέον φρικτότερος γίνεται. Ἐὰν καὶ ἐν καιρῷ ἀγίῳ τολμηθῇ φρικτότατος γίνεται. Οἱ φιλόθεοι οὐκ ἀπὸ τῶν ἀρρωστούντων, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ὑγιαίνοντων λαμβάνειν τὰς ψήφους.

Δὲν εἶναι μεγαλοψυχία ἢ φιλοτιμία. Ἡ μὲν πάντα τὰ δυσχερῆ γενναίως ὑπομένει, ἢ δὲ φιλοτιμία πρὸς δόξαν μόνον ὀρᾷ. Ἡ μὲν ἀρκεῖται ἐαυτῇ καὶ μηδενὸς ἐπαινοῦντος, ἢ δὲ ἐὰν μὴ ἔχη τοὺς ἐγκωμιάζοντας, οὐδὲν καλὸν πράττει. Ἡ μὲν δι' αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν ἐνεργεῖ, ἢ δὲ διὰ τιμὴν. Ἡ μὲν εὐεργετεῖ (μέγιστον κατόρθωμα τὴν εὐποΐαν πιστεύει), ἢ δὲ διὰ δόξαν ἐλεεῖ. Ὅσον κρείττων αὐτὸς ὁ πράττων τὸ ἀγαθὸν δι' αὐτὸ, τοσοῦτον ἢ μεγαλοψυχία τῆς φιλοτιμίας διαφέρει (ἂν καὶ φαίνεται ὅτι τὰ αὐτὰ ἐνεργοῦν).

Φοβοῦμαι, μὴ τὰ κατάλληλα περὶ σοῦ λέγων, εἰς οὐ προσήκοντας ἐμαυτῷ λόγους ἐμπέσω δηλ. δύσκολον εἰς τὸν συμβουλευόντα (ποῦ πράττει αὐτὰ ποῦ δὲν πρέπει) νὰ μὴ περιπέση εἰς ἀπρεπεῖς λόγους. Αὐτὰ ποῦ δὲν ὠφελοῦν νὰ πράττωμεν, οὐδὲ πρέπον νὰ λέγωμεν. Ἀσκήσατε ἀρετὴν καὶ τότε ζητήσατε δόξαν. Μηδὲν τίμιον εἶναι νόμιζε, αὐτὸ ποῦ δὲν ὀδηγεῖ εἰς ἀρετὴν.

Τὰ ἡμετέρα μικρὰ κατορθώματα, ἢ φιλαυτία μας μεγάλα τὰ βλέπει, τῶν δὲ ἄλλων ἂν καὶ ἀξιόλογα καὶ θαυμαστά, μικρὰ καὶ φαῦλα τὰ κρίνει. Τυφλὸς ὁ χορὸς τῶν ἀρετῶν, ἂν δὲν ὑπάρχει ὀρθὸν δόγμα τὸ ὁποῖον ὀδηγεῖ. Ἀργὸν δὲ γίνεται καὶ τὸ ὀρθὸν δόγμα, ἐὰν δὲν ἀκολουθοῦν ἀρετές.

Ἡ ἀκολασία κόλασιν ὠδίνει, ἢ δὲ ἀγνεία ἀγισσύνης στέφανον χαρίζει. Τῆς θείας σοφίας ἢ λέξις πεζή, ἢ δὲ ἔννοια οὐρανομήκης. Τῆς μὲν ἀνθρωπίνης σοφίας λαμπρὰ ἢ φράσις, χαμαιπετής ἢ πρᾶξις, δηλ. μὴ φέρουσα ἀποτέλεσμα, μάταιος. Δύναται ὄργανον εἶναι ἢ εὐγλωτία τῆς ὑπερκοσμίου σοφίας.

Ὁ ἐπιζητῶν ἄνεσιν ἐν καιρῷ παλαισμάτων, ἀστεφάνωτος μένει καὶ τοὺς καιροὺς συγχέει. Οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν ἀποτελεσμάτων, ἀλλ' ἀπ' τῶν ἐπιχειρημάτων τὰ πράγματα κρίνεται.

Οὐκ ἔστιν ὁ φιλόδοξος κενόδοξος. Ὁ μὲν ἀρετὴν ἀσκῶν, ὁ δὲ μὴ ἀσκῶν δόξαν ἐπιζητεῖ. Ὁ φιλόδοξος οἰκείῳ κάλλει συμνύεται, ὁ δὲ κενόδοξος μὲ ἀλλότριον κάλλος θέλει νὰ καλλωπισθῇ....ὁ μὲν δικαίως, ὁ δὲ ἀδίκως θέλει τὴν τιμὴν. Ὁ πρῶτος τοῦ δευτέρου κρείττων ἔστι καὶ τοσοῦτον αὐτοῦ ὑπερέχει, ὅσον τοῦ τελείου αὐτὸς ὑπολείπεται.

[Διὰ χειρὸς γερ. Ἀλυπίου, Καψάλα Ἀγ. Ὁρους 1993]